

Захар Сулейманович Дубовий

Проблема готовності майбутніх фахівців до організації музично-творчої діяльності дітей в умовах інклюзивного освітнього середовища

УДК [378:37.011.3-051:78]:[374-056.2]:3:78]
DOI <https://doi.org/10.24195/artstudies.2024-2.5>

Захар Сулейманович Дубовий
кандидат педагогічних наук,
викладач кафедри вокально-хорової
підготовки
ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
ORCID: 0000-0002-5989-7946

У статті розкривається проблема особливостей діяльності педагога музичного мистецтва в умовах інклюзивного освітнього середовища шкільних та позашкільних закладів освіти, визначається зміст його готовності до організації музично-творчої діяльності дітей з особливими освітніми потребами. З'ясовано, що заняття мистецтвом позитивно впливають на сенсорний розвиток, диференціацію сприйняття, покращення уваги, комунікаційні навички та мовлення в дітей з особливими освітніми потребами. Виокремлені два напрями діяльності педагогів музичного мистецтва з дітьми, які мають психофізіологічні вади. Першим із них є робота в закладах позашкільного мистецького спрямування та спеціалізованих музичних школах, де діти за спеціальною методикою навчаються музичній грамоті, гри на сопілці, скрипці, акордеоні, фортепіано, гітарі, займаються в хоровому, вокальному й оркестровому класах. Другим напрямом є корекційно-розвивальна робота в межах закладів дошкільної і загальної середньої освіти. Така діяльність спрямована на навчання музичної грамоти, вокалу та гри на музичних інструментах, надання реабілітаційних послуг дітям із порушеннями розвитку та поведінки. До них належать: спеціалізовані методи допомоги, як-от арттерапія, рецептивне сприймання музики, рухова релаксація та злиття з ритмом музики, музичні ігри на розвиток різновидів музичних здібностей і корекцію мовлення й активізацію мислення; малювання музики та малювання під музику, ігри на дитячих шумових і музичних інструментах, ритмічна декламація, дихальні вправи, фізично-музикальні паузи тощо.

Виявлено зміст готовності педагога музичного мистецтва до роботи в умовах інклюзивного освітнього середовища. Обґрунтовано, що така готовність охоплює особистісний, когнітивний, діяльнісний і творчий компоненти. Зроблено висновок про те, що зміст професійної компетентності педагога-музиканта також розширюється завдяки своєрідному наповненню дидактичної, виховної, валеологічної, комунікативної, методичної, естетичної, технічної, міждисциплінарної, організаційної, креативної, професійно-цифрової й інтегрованої інклюзивної компетентності.

Ключові слова: інклюзивне освітнє середовище, педагог музичного мистецтва, готовність до організації музично-творчої діяльності, корекційно-розвивальні заняття, заклади позашкільної освіти.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку освіти в Україні значна увага приділяється створенню інклюзивного освітнього середовища, яке забезпечує рівний доступ до навчання всіх дітей, незалежно від їхніх фізичних, інтелектуальних, соціальних чи емоційних потреб. Інклюзивна освіта спрямована на інтеграцію дітей з особливими освітніми потребами в загальноосвітні школи й інші освітні заклади, створюючи умови для їхнього всебічного розвитку.

Музично-творча діяльність є однією з важливих складових частин гармонійного розвитку дитини. Вона сприяє формуванню емоційної сфери, розвитку креативності, покращенню комунікативних навичок і соціалізації. Для дітей з особливими освітніми потребами музично-творча діяльність має виняткове значення, оскільки вона дозволяє виразити себе, відчувати успіх і отримати позитивні емоції, а в деяких життєвих обставинах – зняти емоційне напруження та компенсувати негативні емоційно-вольові та моторно-рухові стани.

За результатами моніторингу, проведеного Міністерством культури України в лютому 2021 р. серед 550 мистецьких шкіл 20 областей України,

частка дітей з особливими потребами становить від 0,95 до 1,75%. Установлено, що навчаються музики переважно діти з порушеннями зору, слуху, опорно-рухового апарату. Також трапляються особи із хворобами нервової системи, інтелектуальними, мовними й іншими вадами розвитку. Загалом, кількість учнів з особливими потребами в мистецьких школах коливається від 40 до 250 залежно від регіону. Загалом по Україні на рік їх чисельність досягає від двох і більше тисяч («Інклюзія в мистецькій освіті», 2024). У межах закладів дошкільної, початкової та загальної середньої освіти музична діяльність в інклюзивному освітньому середовищі є невід'ємним складником корекційно-розвивальної роботи. Тому кількість осіб, які потребують кваліфікованого музичного керівника, є значно вищою. І ця цифра невпинно зростає у зв'язку із соціальними, психологічними й економічними проблемами, які нарощуються в умовах війни в Україні.

Отже, головним фокусом проблеми є підготовка педагога, здатного ефективно організувати музично-творчу діяльність дітей з особливими освітніми потребами. Очевидно, що педагоги

повинні мати ґрунтовні знання та вміння у сфері інклюзивної освіти, а також володіти спеціальними методиками та прийомами для роботи з дітьми різних категорій. Така готовність охоплює знання й розуміння психологічних, фізичних і емоційних особливостей дітей, які потребують особливої уваги та підтримки, а також способів їх залучення до музично-творчої діяльності.

Незважаючи на те, що проблема інклюзивної музичної освіти є досить вивченою, подальші дослідження в цій царині є надзвичайно важливими, оскільки дозволяють знайти ефективні способи інтеграції дітей з особливими потребами в музичну діяльність, сприяють підвищенню їхньої самооцінки та мотивації до навчання. Це, своєю чергою, забезпечує формування толерантного та відкритого суспільства, де кожна дитина має можливість реалізувати свій потенціал.

Аналіз актуальних досліджень. Інклюзивна освіта в Україні нині є одним із пріоритетних напрямів державної політики, що регулюється низкою нормативно-правових актів і підтримується спеціально створеними структурами. Музична освіта для дітей з особливими освітніми потребами забезпечується широкою мережею закладів позашкільної освіти. Організація інклюзивного середовища в них регулюється законами України «Про позашкільну освіту» (2000), «Про освіту» (2017), Положенням про мистецьку школу (2018) і постановою КМУ «Про організацію інклюзивного навчання в закладах позашкільної освіти» (2019). Як наслідок, майже всі заклади позашкільної освіти мистецького спрямування упроваджують інклюзивне навчання, усе більше з'являється спеціалізованих музичних шкіл для навчання дітей з особливими освітніми потребами, зокрема й за підтримки Українського культурного фонду. У таких закладах за адаптованою методикою діти навчаються музичній грамоти, гри на сопілці, скрипці, акордеоні, фортепіано, гітарі, займаються в хоровому, вокальному й оркестровому класах («Музична школа для дітей з особливими потребами», 2021).

Під час реалізації завдання інклюзивного навчання варто врахувати, що музика є одним із найефективніших засобів суспільної адаптації, а також важливим компонентом розвитку та виховання дітей (Д. Кабалевський, А. Костюк, Л. Масол, О. Рудницька). В інклюзивному навчанні музичні заняття є особливо цінними, оскільки здатні інтенсифікувати важливі психофізіологічні процеси, спричинити лікувальний і реабілітаційний ефект, залучити дітей до творчої практики. У цьому своєму значенні музично-творча діяльність може використовуватися як метод мобілізації інтелектуальних, емоційних, рухових, мовленнєвих та інших функціональних можливостей організму дітей з особливими потребами. Як уважають Т. Арчакова, А. Колупаєва, Н. Мацько, Г. Падалка,

О. Таранченко, О. Хохліна, Г. Шевченко, Т. Шульга й інші, такий підхід дозволяє інтегрувати музичну діяльність у процес навчання та виховання таких дітей, створює сприятливі умови для їх усебічного розвитку (Проворова, 2020).

Дослідниками встановлено, що сприйняття та слухання музики, музично-творча діяльність дітей з особливими освітніми потребами суттєво відрізняються від нормативних показників (Білявська та ін., 2019). Головна відмінність убачається у змісті професійної діяльності музичного керівника, який має бути спеціально підготовленим до такої роботи, володіти спеціальними методиками та підходами, адаптованими до індивідуальних особливостей кожної дитини, для ефективного розвитку її музичних здібностей і загальної адаптації через музичну діяльність (Плющик, Луценко, Гордеева-Ковальчук, 2023).

За результатами комплексного дослідження цієї проблеми в українських реаліях С. Альохіна, з-поміж іншого, наголосила на тому, що поточний стан підготовки фахівців для роботи в інклюзивному освітньому середовищі дотепер не задовольняє суспільних потреб. Для більшості з них характерна методологічна та психологічна неготовність, водночас украї низькою є і їхня професійна мотивація (Альохіна, 2011, с. 20). Результати вивчення цієї проблеми зумовили необхідність спеціальної підготовки педагогічних працівників, формування в них високого рівня готовності до роботи в інклюзивному освітньому середовищі (Бондар, 2019; Проворова, 2020; Садова, 2015).

До того ж організація музично-творчої діяльності в умовах інклюзивного освітнього середовища вимагає вирішення низки концептуальних, методологічних, матеріальних, методичних і кадрових проблем, потребує розроблення спеціальних методик і підходів, які враховують індивідуальні особливості кожної дитини.

Мета статті – дослідження особливостей діяльності педагога музичного мистецтва в умовах інклюзивного освітнього середовища шкільних і позашкільних закладів освіти, визначення змісту його готовності до організації музично-творчої діяльності дітей з особливими освітніми потребами.

Методологія дослідження. У вивченні цієї проблеми застосовувалися методи змістового аналізу першоджерел, передового педагогічного досвіду організації інклюзивного навчання музичного мистецтва; метод конкретизації та моделювання змісту готовності педагога до організації музично-творчої діяльності дітей в інклюзивному освітньому середовищі.

Результати та їх обговорення. Принагідно варто акцентувати на тому, що музичне мистецтво спричиняє значний позитивний вплив на розвиток особистості. Взаємозв'язок мелодії, ритму й інших

виразних засобів музики з усіма аспектами активності учня – психоемоційною, вольовою, фізичною та розумово-аналітичною, зумовлюють різноманітні ефекти, що використовуються не лише в естетичному вихованні, але й у психотерапевтичних і корекційно-розвивальних цілях. Мелодія та ритм стимулюють фізичну активність, покращують координацію рухів і розвиток моторики. Вольові якості формуються через наполегливість і зосередженість, необхідні для успіху в музичному навчанні. Психоемоційний вплив музики допомагає поліпшити настрій, знизити стрес і досягти емоційної стабільності. Розумово-аналітична діяльність, що активізується під час аналізу музичних творів, забезпечує розвиток музичного слуху та пам'яті (Пермяков, Власенко, Лаврентьєва, 2011). Отже, музика відіграє ключову роль у всебічному розвитку дитини, підтримує її фізичне здоров'я, емоційне благополуччя та когнітивні здібності.

Оцінюючи перелік професійно важливих якостей педагога інклюзивного навчання, необхідно розглянути особливості музичної діяльності дітей з особливими освітніми потребами. Насамперед варто мати на увазі те, що багатьом таким дітям добре дається освоєння музичного мистецтва. Вони зазвичай точно інтонують мелодії, емоційно сприймають музику, мають гарну музичну пам'ять, активно залучаються до музично-ритмічних видів діяльності (Плющик, Луценко, Гордєєва-Ковальчук, 2023). Водночас можуть суттєво вирізнятися в розрізі музичної перцепції або самовираження через музику.

Фахівцями встановлено, що такі діти характеризуються нестійкістю уваги (Бондар, 2019). Тому для них доцільно підбирати для слухання короткі та яскраві музичні фрагменти, причому вводити їх по одному в межах одного заняття. В інклюзивних музичних класах необхідно чергувати види діяльності, слухання музики доповнювати музично-ритмічними вправами, іграми, танцювальними імпровізаціями. Невід'ємною частиною музичного заняття повинні бути вправи на розвиток моторики та відчуття ритму.

Варто також враховувати специфічну втому, притаманну дітям з особливими освітніми потребами. Тому музичному керівникові варто проводити заняття в досить жвавому темпі, з високою позитивною емоційною насиченістю, з більшою, ніж зазвичай, кількістю ігор і яскравою наочністю, використовувати комп'ютерні додатки зі спеціальними можливостями та специфічну техніку. На музичних заняттях головну увагу варто приділяти сприйняттю музики, але обов'язково включати хвилинки релаксації, щоб зняти м'язову напругу й емоційну фіксацію в дітей. Зміст музичного заняття з дитиною з особливими освітніми потребами бажано будувати на основі казкового або зрозумілого їй життєвого сюжету, дбати про пози-

тивне емоційне тло на занятті для підвищення його ефективності.

Отже, кваліфікований музикант-педагог може не лише навчати музичної грамоти, вокалу та гри на музичних інструментах, а й виконувати реабілітаційні функції для дітей з порушеннями розвитку та поведінки. Спеціалізованими методами допомоги, як-от арттерапія, музикотерапія, танцювальна терапія, фольклоротерапія, лялькотерапія, казкотерапія, вокалотерапія тощо, сприяти гармонійному розвитку дитини через самовираження та самопізнання. На заняттях досвідчений музичний керівник має запроваджувати й окремі види корекційно-розвивальної роботи, що може охоплювати: рецептивне сприймання музики, рухову релаксацію та злиття з ритмом музики, музичні ігри з іграшками, музично-рухові ігри та вправи на розвиток різновидів музичних здібностей, корекцію мовлення й активізацію мислення; ігри, спрямовані на збагачення емоційно-чуттєвої сфери, що полягають у створенні якогось образу та підсиленні музичним супроводом; малювання музики та малювання під музику, ігри на дитячих шумових і музичних інструментах, ритмічну декламацію, дихальні вправи, фізично-музикальні паузи тощо (Білявська та ін., 2019).

Отже, *структуру готовності педагога до роботи в інклюзивному освітньому середовищі* вбачаємо в таких компонентах, як:

- *особистісний*, що характеризується рефлексивними настановами та спрямованістю на реалізацію цінностей інклюзивної освіти, розвиненою толерантністю, емпатією, якостями самоконтролю, педагогічним оптимізмом, високим рівнем стійких професійних мотивів і налаштованістю на роботу з дітьми в інклюзивному середовищі;

- *когнітивний*, який охоплює знання щодо категорій дітей з особливими освітніми потребами, видів музично-ритмічної корекційно-розвивальної роботи, своєрідності організації навчальної музичної діяльності з дітьми із психофізіологічними особливостями;

- *діяльнісний*, що має на увазі систему професійно-педагогічних, музично-професійних, корекційно-розвивальних умінь і навичок, які забезпечують організацію музично-творчої діяльності дітей з особливими освітніми потребами;

- *творчий*, що вможлиблює реалізацію спеціальних здібностей педагога-музиканта, сприяє створенню ним естетичних цінностей, розвиток творчого потенціалу дітей з особливостями психофізичного розвитку, їхню творчу музичну корекційно-розвивальну діяльність (Садова, 2015).

У майбутнього педагога необхідно формувати специфічні професійні компетентності, як-от: *дидактична* (здатність враховувати в організації музично-творчої діяльності своєрідність психофізіологічного розвитку дітей, адаптувати методи,

прийоми та технології під можливості дітей, проєктувати освітній процес у зоні найближчого розвитку); *виховна* (готовність до виховання в учнів навчальної поведінки, естетичного ставлення та моральної культури через музично-творчу діяльність); *валеологічна* (спроможність проєктувати та реалізовувати здоров'язберезувальні технології, здійснювати невідкладну медичну допомогу та підтримку здоров'я дітей); *комунікативна* (здатність організовувати спілкування між учнями, групами учнів, із творами мистецтва, запобігати конфліктам і врегульовувати такі під час навчальних занять і поза ними); *методична* (готовність до діагностики, планування, адаптації та реалізації цілей і завдань музично-творчої діяльності в інклюзивному освітньому середовищі); *естетична* (здатність до трансляції та формування в учнів естетичної культури); *технічна* (досвід використання сучасних цифрових технологій і мультимедійних засобів для організації музично-творчої діяльності дітей з особливими потребами); *міждисциплінарна* (здатність співпрацювати з іншими фахівцями – психологами, логопедами, реабілітологами тощо для забезпечення комплексної підтримки учнів); *організаційна* (уміння планувати й організувати музично-творчу діяльність у школі та поза її межами, залучати батьків і громаду до музично-творчої діяльності дітей); *креативна* (здатність стимулювати творчість та інноваційне мислення в дітей, створювати нові форми музично-творчої діяльності, що враховують індивідуальні особливості кожного учня і реалізують його потреби) (Бондар, 2019; Проворова, 2020).

До цього переліку варто додати *професійно-цифрову компетентність* педагога музичного мистецтва, який має бути готовим до впровадження різноманітних навчальних SMART-систем для підтримки та розвитку музично-творчої діяльності дітей з особливими освітніми потребами. Це, зокрема, мультимедійне обладнання, комп'ютерна техніка, спеціальні додатки для навчання музики (NoteWorks, EarMaster, SingTrue, Musical Paint, Soundbeam, Clarion, MusicJot тощо). В умовах спеціальної й інклюзивної освіти загалом і музичної освіти зокрема комп'ютерно зорієнтовані та цифрові технології значно підвищують ефективності та якість корекційно-розвивальної роботи та вможливають створення різнопрофільних корекційних і адаптованих освітніх програм. А в умовах вимушеного дистанційного навчання їхній потенціал важко переоцінити.

Поширення різноманітних підходів до організації інклюзивного освітнього середовища зумовило розроблення та запровадження концепцій навчання музичного мистецтва дітей з особливими освітніми потребами. Це, наприклад, імплементація напрацювань визначних представників

музичної педагогіки ХХ ст. Еміля Далькроза, Золтана Кодая, Карла Орфа. Це прийоми ритмопластичного музикування (Е. Далькроз), музикування на елементарних музичних інструментах, використання дитячого фольклору, найдавнішої обрядової поезії для активізації музичності в дітей, творення елементарної музики (К. Орф), виховання музичного слуху та навчання співу методом ладової сольмізації, пріоритетність хорового співу та народної пісні в музичному вихованні (З. Кодай) (Пермяков, Власенко, Лаврентьева, 2011). Один із таких напрямів реалізований в ініціативі «Орф-підхід у роботі з людьми з інвалідністю», що може бути використаний на заняттях музичного мистецтва з учнями різного віку («Інклюзія в мистецькій освіті», 2024).

Тож, пересвідчуємось, що в сучасних умовах педагог має володіти й особливою компетентністю – *інклюзивною*. У цьому особистісному утворенні вбачається інтеграція «інклюзивних знань, спеціальних інклюзивних умінь і навичок, професійних і особистісно значущих якостей і опанування здоров'язберезувальних і корекційно-розвивальних технологій, що зумовлюють його готовність до професійної діяльності в умовах інклюзивного навчання» (Бойчук, Бородіна, Микитюк, 2015, с. 97).

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Сучасні дослідження показують, що заняття мистецтвом позитивно впливають на сенсорний розвиток, диференціацію сприйняття, покращення уваги, комунікаційні навички та мовлення в дітей з особливими освітніми потребами. Цей факт зумовлює поширення корекційно-розвивальних програм і спеціалізованих музичних шкіл для дітей з особливими освітніми потребами. Для роботи в умовах інклюзивного освітнього середовища педагогові музичного мистецтва необхідно володіти спеціальною готовністю, що охоплює особистісний, когнітивний, діяльнісний і творчий компоненти. Зміст професійної компетентності педагога-музиканта також розширюється завдяки своєрідному наповненню дидактичної, виховної, валеологічної, комунікативної, методичної, естетичної, технічної, міждисциплінарної, організаційної, креативної, професійно-цифрової й інтегрованої інклюзивної компетентності.

Перспективами подальших досліджень є проєктування змісту підготовки майбутніх педагогів музичного мистецтва до організації музично-творчої діяльності дітей в умовах інклюзивного освітнього середовища.

ЛІТЕРАТУРА

1. Альохіна, С. (2011). *Інклюзивна освіта в Україні: здобутки, проблеми та перспективи: резюме аналітичного звіту за результатами комп-*

лексного дослідження. Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/974948>. (Al'okhina, S. (2011). Inclusive education in Ukraine: achievements, problems and prospects: Summary of an analytical report based on the results of a comprehensive study. Retrieved from: <http://www.twirpx.com/file/974948>).

2. Білявська, О. Д., Гапончук, О. Д., Полтавченко, Л. В., Римцова, Л. О., Сергійчук, О. А. (2019). *Музична освіта – дітям з особливими освітніми потребами. Психолого-педагогічний супровід та основи інструментального виконавства музичних творів дітьми з особливими потребами: адаптована додаткова програма для початкової мистецької освіти*. Київ: ДНМЦ Змісту культурно-мистецької освіти. Режим доступу: <http://surl.li/uaebk>. (Bilyavska, O. D., Haponchuk, O. D., Poltavchenko, L. V., Rymtsova, L. O., Serhiychuk, O. A. (2019). *Musiceducation for children with special educational needs. Psychological and pedagogical support and basics of instrumental performance of musical works by children with special needs: an adapted additional program for primary art education*. Kyiv: DNMC Center for the Content of Cultural and Artistic Education. Retrieved from: <http://surl.li/uaebk>).

3. Бойчук, Ю. Д., Бородіна, О. С., Микитюк, О. М. (2015). *Інклюзивна компетентність майбутнього вчителя основ здоров'я: монографія*. Харків: ХНПУ ім. Г. С. Сковороди. (Boychuk, Yu. D., Borodina, O. S., Mykytyuk, O. M. (2015). *Inclusive competence of the future health education teacher: a monograph*. Kharkiv: Skovoroda KhNPU).

4. Бондар, К. М. (Укл.). (2019). *Теорія і практика інклюзивної освіти: навчально-методичний посібник. Проєкт «Підтримка інклюзивної освіти у м. Кривий Ріг*. Кривий Ріг: Видавництво ФО-П Чернявський Д. О. (Bondar, K. M. (Comp.). (2019). *Theory and practice of inclusive education: textbook. The project "Support of inclusive education in the city of Kryvyi Rih"*. Kryvyi Rih: Publishing House FO-P Chernyavskiy D. O.).

5. Колупаєва, А. А., Таранченко, О. М. (2016). *Інклюзивна освіта: від основ до практики: монографія*. Київ: ТОВ «АТОПОЛ». (Kolupaeva, A. A., Taranchenko, O. M. (2016) *Inclusive education: from basics to practice: a monograph*. Kyiv: ATOPOL LLC).

6. Інклюзія в мистецькій освіті. *Орф-підхід у роботі з людьми з інвалідністю: Спецкурс*. (2024). Режим доступу: <https://orffcourse.org.ua/lections/1>. (Inclusion in art education. *The Orf approach in working with people with disabilities: Special course*. (2024). Retrieved from: <https://orffcourse.org.ua/lections/1>).

7. Музична школа для дітей з особливими потребами. *Український культурний фонд*. (2021). Режим доступу: <https://ucf.in.ua/archive/5f2401e9a5340619f8455065>. (Music school for children with special needs. *Ukrainian Cultural Fund*. (2021). Retrieved from: <https://ucf.in.ua/archive/5f2401e9a5340619f8455065>).

8. Пермяков, О. А. Власенко, І. М., Лаврентьева, О. О. (2011). *Дидактичні ігри на уроках музики: науково-методичний посібник*. Кривий Ріг: Видавничий дім. (Permyakov, O. A. Vlasenko, I. M., Lavrentieva, O. O. (2011). *Didactic games in music lessons: a scientific and methodological guide*. Kryvyi Rih: Publishing house).

9. Плющик, Є. В., Луценко, В. В., Гордєєва-Ковальчук, Т. О. (2023). Розвиток музичних здібностей дітей з особливими освітніми потребами з використанням музично-комп'ютерних технологій. *Молодий вчений*, 4 (116), 92–95. (Plyuschyk, E., Lutsenko, V., Gordeeva-Kovalchuk, T. (2023). Development of musical abilities of children with special educational needs using music and computer technologies. *Young Scientist*, 4 (116), 92–95). <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-4-116-18>

10. Проворова, Є. М. (2020). Підготовка учителів музики до роботи в інклюзивному класі. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*, 71, 1, 160–165. (Provorova, Ye. (2020). Training of music teachers to work in an inclusive class. *Pedagogy of creative personality formation in higher and general academic schools*, 71, 1, 160–165). <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2020.71-1.28>

11. Садова, І. (2015). Особливості підготовки майбутнього вчителя до навчання дітей з особливими потребами в умовах інклюзивної освіти. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 14, 313–318. (Sadova, I. (2015). Peculiarities of the preparation of the future teacher for teaching children with special needs in conditions of inclusive education. *Current Issues of the Humanities*, 14, 313–318).

The issue of future specialists' preparedness for organizing musical and creative activities for children in an inclusive educational environment

Zakhar Suleimanovych Dubovyi

Candidate of Pedagogical Sciences,
Teacher of the Department of Conductor
and Choral Training
The State Institution "South Ukrainian
National Pedagogical University
named after K. D. Ushynsky"
ORCID: 0000-0002-5989-7946

The article addresses the issue of the specific activities of music educators in inclusive educational environments within school and extracurricular institutions. It determines the content of their preparedness to organize musical and creative activities for children with special educational needs. It has been found that engaging in the arts positively affects the sensory development, differentiation of perception, improvement of attention, communication skills, and speech in children with special educational needs. Two directions of music educators' activities with children who have psychophysiological disorders have been highlighted. The first direction is work in extracurricular art-oriented institutions and specialized music schools, where children are taught music literacy, playing the recorder, violin, accordion, piano, guitar, and participate in choral, vocal, and orchestral classes according to a special methodology. The second direction is corrective and developmental work in term of preschool and general secondary education institutions. This activity aims to teach music literacy, vocals, and playing musical instruments, providing rehabilitation services to children with developmental and behavioural disorders. These include specialized methods such as art therapy, receptive music perception, motor relaxation, and integration with the rhythm of music, musical games for developing various musical abilities and correcting speech and activating thinking; drawing music and drawing to music, games with children's noise and musical instruments, rhythmic recitation, breathing exercises, physical-musical pauses, etc.

The content of the music educator's preparedness to work in an inclusive educational environment has been identified. It has been substantiated that such preparedness encompasses personal, cognitive, activity-related, and creative components. It has been concluded that the content of the professional competence of the music educator is also expanded due to the specific enrichment of didactic, educational, valeological, communicative, methodological, aesthetic, technical, interdisciplinary, organizational, creative, professional-digital, and integrated inclusive competencies.

Key words: *inclusive educational environment, music educator, preparedness for organizing musical and creative activities, corrective and developmental activities, extracurricular education institutions.*